

skupině nebo „škole“. Nepřijímal snadno cizí názory a setrval na svých pozitivisticky zaměřených metodologických postupech založených mj. na téměř vyčerpávajícím zpracování všech dostupných pramenů k danému tématu. Urbanovy práce byly někdy některými českými slavisty neprávem přehlíženy a znevažovány. I když byl vědecky a politicky diskriminován, nikdy nezahopl. Do jisté míry ho stihl osud jemu v mnoha ohledech blízkého folkloristy Jiřího Polívky: vědeckým významem svého díla i svými osobními styky byl více znám a uctíván u ostatních Slovanů nebo např. v Německu a jinde, než doma.

Slovanská literární historie a česká bulharistika v Zdeňku Urbanovi ztratily vědce nevšední erudice a skromného člověka s „*apoštolským sebeodříkáním*“, po němž zůstaly četné nedokončené práce a nerealizované plány.

Ivan Dorovský

**Nesouhlasná poznámka k recenzi I. Pospíšila: „Nová ruština ...“,
Opera slavica – Slavistické rozhledy VIII., 1998, č. 1, s. 57-59.**

Domnívám se, že při hodnocení jakékoliv jazykové učebnice si musíme položit otázku, komu má učebnice sloužit, čeho má její uživatel dosáhnout.

Vzhledem k tomu, že po roce 1989 výuka ruskému jazyku na základních školách byla téměř zcela nahrazena výukou převážně anglickému, zčásti německému jazyku, střední školy se ocitly ve zcela nové situaci, kdy zájemci z řad studentů si osvojují ruský jazyk od základů, tj. od azbuky. Mezi studenty jsou nejen gymnazisté, ale i žáci středních odborných škol, především obchodních akademií.

Základním požadavkem tedy je, aby si žáci středních škol při poměrně nízké dotaci vyučovacích hodin osvojili základy ruského jazyka a dosáhli určitého stupně komunikativní kompetence, tj. určité dovednosti ve čtení a poslechu, v ústním a písemném vyjadřování.

Od jazykové učebnice, zejména v počáteční fázi výuky, se nemůže očekávat, že bude současně literárním, kulturním, politologickým či historickým kurzem země či země studovaného jazyka.

O teoretických východiscích lingvodidaktické koncepce, na jejímž základě autoři St. Jelínek, J. Folprechtová, R. Hříbková a H. Žofková přistoupili ke zpracování učebního komplexu *Raduga I* a *Raduga II*, se hovoří v *Metodické příručce Raduga I* na s. 3: „Učební soubor *Raduga* je založen na integrované lingvodidaktické koncepci využívající hodnotných výsledků, k nimž dospěly významné novější i dřívější směry vyučování cizím jazykům. Nejde však o střídání nesourodých prvků, ale o ucelenou soustavu, ve které každá jednotlivost zaujímá opodstatněné postavení a v níž se věnuje stálá pozornost organickému propojení textů, řečových intencí a situací i poznatků z reálií s výběrem a uspořádáním jazykového učiva a posloupností vzájemně navazujících úloh a cvičení.“

Jako recenzentka obou dílů *Radugi* mohu potvrdit, že zmíněná lingvodidaktická koncepce není pouhou proklamací, ale krok za krokem důsledně uplatňovanou realitou.

K nezanedbatelným kladům patří i netradiční uspořádání učebního materiálu ve třech tematicky propojených liniích (základní, rozšiřující a doplňující), což usnadňuje učitelé uplatnit diferencovaný přístup ve výuce. Vyučující může brát zřetel k rozdílné úrovni skupin i jednotlivců, přihlížet k jejich zájmům i učebnímu stylu.

Je samozřejmé, že texty z reálií, originální literární texty i informace o literatuře a autorech musí odpovídat jazykovým možnostem žáků, a mají-li plnit i funkci motivační, musí počítat i s jejich mentalitou. Protože jazyková učebnice by měla sloužit delší období, je přirozené, že texty jsou vybírány také tak, aby obstály z nejrůznějších pohledů měnicího se společenského hodnocení. Texty v učebnici nemohou suplovat časopiseckou literaturu či denní tisk ani nahrazovat učebnici literatury.

Pokud se autor recenze zmiňuje o struktuře lekcí české *Radugi*, zdá se mi, že jeho vyjádření nevychází z pochopení uplatňované lingvodidaktické koncepce a zůstává u pouhého popisu jevových stránek, aniž by postihl podstatu. (Viz konstatování, že stavba lekcí připomíná angličtinu pro jazykové školy.)

Slovenská učebnice *Vstreči s Rossijej*, autoři E. Kollárová, L. B. Trušinová, je skutečně výpravnější. Přináší množství překrásných reprodukcí, informací z oblasti kultury a umění. Je bohužel koncipována na přímé metodě výuky, což l. Pospíšil považuje spíše za klad.

Závěrem bych chtěla zdůraznit, že učební soubor *Raduga* představuje komplex mnoha vzájemně propojených složek. Nechceme-li se v hodnocení dopouštět omylů, nelze z komplexu vyjmout jen jednu stránku a tu podrobit kritice bez přihlídnutí k jejímu místu a funkci ve vztahu k ostatním složkám i ve vztahu k jejímu uživateli.

Stanislava Boudníková

Ještě k recenzi na Radugu

Nesouhlasná poznámka Stanislavy Boudníkové k mé recenzi má racionální jádro: recenze je opravdu nekomplexní (co je však komplexní?), ale to byl záměr: jejím smyslem bylo upozornit na jeden aspekt učebnic ruštiny, totiž na absenci určitých úseků ruských dějin. Přitom však souhlasím s tím, že učebnice nesupluje dějiny literatury ani obecné dějiny, nicméně podívejme se jen na učebnice jiných jazyků, v nichž zcela organicky vstupujeme nejen do lingvodidaktické koncepce, ale také do myšlení, dějin a kultury, které jsou oním jazykem vyjadřovány. Recenzované učebnice pokládám zajisté za užitečné (vím, jak je těžké takové učebnice psát) a nechtěl jsem a nechci snižovat jejich hodnotu a didaktický význam. Autoři a jim koncepčně blízcí mají arciť právo na obranu, ale myslím, že jejich nejlepší obranou je samo dílo: moje nekomplexní hodnocení je koneckonců jen jedním z mnoha. Někdy se mi zdá, že napsat trochu